

פ ר ו ט ו ק ו ל מס. 96

מישיבת ועדה הכספיים, שהתקיימה ביום ג'
כ"ב בחמוז תשי"ב - 22.7.1952 בשעה 8.30

הנוכחים:

חברי הועדה:

- י. גורי - היו"ר
- א. ציזלינג
- ק. לוז
- ז. שפר
- ז. סוזאייב
- י. פורדר
- ש. דיין
- ח. אריאב
- א.מ. גניחובסקי
- מ. קלמר
- א. הרצפלד
- י. בדר
- ס. סנה

מוזמנים:

- ד"ר סנדלסון - סנהל המכס והבלו
- ד"ר גולדמן - מטעם מחלקת המכס והבלו
- מר גפני - " " " "

ד"ר גלאס - מטעם משרד המשפטים

- ש. בזק - מזכיר הועדה
- ש. ספיבק - מטעם משרד האוצר

שר המסחר והתעשייה ד. יוסף
סר ציטרון.

סדר היום:

- א. סדר הדיון בתקציב הפיחוח;
- ב. חוק מס מסוייג ומס מותרות;
- ג. העלאת חקריפי החשמל לסוגי הצרכה השונים.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

י. סדרה:

ברצוני לשאול את היו"ר, אם כבר סדרד משהו ביחס לסדר הדיון בהקציב הפיחות.

היו"ר י. גורי:

היום אחת"צ ירצה שר האוצר על המקדמה של הקציב הפיחות, וביום שני ירצה על הקציב כולו. אני שואר את נציגי הסיעות, וחוז פסיעה אחת קבלתי חשובה חיובית, שלא יהיה ויכוח כפול, אלא הויכוח יחקיים בשבוע הבא. אם דבר זה יוסכם, אז הכנסת העביר מיד את החוק לקריאה שניה ושלישית בוועדה ומחר נוכל להגיש זאת לכנסת לאישור.

ח. אריאב:

אני הבינוחי שלא יחקיים ויכוח, אבל אני מבקש שיוקצב זמן, אפילו קצר מאד, להודעות סיעתיות.

היו"ר י. גורי:

דבר זה לא יישלל מחברי הסיעות השונות. על כל פנים, היות וועדה הכנסת מחכנסת עתה, אני חושב שמועב לשאול אותם.

בד. חוק מס מסוייג ומס מותרות

היו"ר י. גורי:

ברצוני להזכיר לחברי ועדה הכספיים שאנו עברנו על שלושה סעיפים בחוק ודחינו את ההצעות עליהם. אמרנו שלא ננהק את ההצעות מהדיון, והחלטנו להצביע עליהם בישיבה זו. אני אקרא את הסעיפים, מבלי להיכנס מחדש לויכוח.

(קורא את סעיף 2).

בסעיף זה ישנן הסתיגויות לחברי הועדה סוזאיב וציזלינג. אצביע תחילה את הצעה הממשלה.

לאחר הצבעת נחקבלה הצעה הממשלה.
הסתיגות למר סוזאיב.
הסתיגות למר ציזלינג.

(קורא את סעיף 3).

ד"ר גלאס:

החיקון הזה של הוספת החנאי הנוסף של המחיר, בא בהחלטת הממשלה מיד לפני הבאת החוק על שולחן הכנסת. אני לא ירדתי במאה אחוזים לעומק דעתה של הממשלה בענין זה, ולדעתי, הצעה של ד"ר ברגמן מחקבלה יותר על הדעת.

ישנה אפשרות שדבר זה ייקבע לפני הסחיר הסיטוני, וזה יהיה 7% מכסימום, או לפי המחיר הקמעוני, ואז יהיה 5% מכסימום. ישנה גם אפשרות אחרת, שבכל צו אשר ינתן יש לראות את הסייג: השר קובע על סחורה מסויימת 5, 6, או 7 אחוזים של המחיר הסיטוני, ישנו חמיד הסייג "ובלבד שהמס לא ייעלם על 5% מהמחיר הקמעוני". רציתי להצביע על שתי האפשרויות האלה.

ד"ר מנדלמן:

הנסיון יכול להראות לנו שיטנם מצרכים אשר בכל זאת אי אפשר להשיג אותם במקור. ישנן כל מיני חנויות של הזדמנויות, אשר הסחורות מובאות לשם ונמכרות, ואנו איננו יכולים להגיע אליהם, אני מחכוון להפצי עולים, וכד. במקרים מסויימים יש הכרח לגבות בשלב האחרון. זאת אומרת לתת את האפשרות שהפרינציפ של גבייה במקור הוא קרוש מאד, אולם במקרים מסויימים יש הכרח להסתלק מזה.

דבר שני, רצינו במס מסוייג לאפשר לתת לקונה את היריעה המלאה, מה הוא משלם. זאת אומרת שהוא יודע, כי בשום פנים מוכר הסחורות אינו יכול לדרוש ממנו מס אשר יעלה על 5% מהמחיר שהוא משלם. זאת אומרת, שאנו מוכרחים להתאים את השיעור של 7% פעם אחת ל 6% אם אנחנו רוצים לגבות את המכסימום של 5%. ייתכן גם שאם נבוא לתהליך בריא של הסחורות ביזו הסיטוניים. וזה

יורידו את הפתח בין המתיר הפיטונוני לבין המחיר הקמעוני, ייהנה מזה גם הצרכן.

אנו רוצים נוחה שיאפשר במקרים יוצאים מן הכלל לא לגבות במקור אלא סך הקמעונות (ב) שהדירוג עד 7% יהיה בהתאם לפתח, ואף פעם לא יעלה (זו היתה החלטת הממשלה) על 5% מהמחיר שהקונה האחרון משלם בעד החפץ.

ד"ר גלאס:
אם זוהי הכוונה, חושבני שכדאי למחוק את המלים "על 5% מהמחיר הקמעוני" ולהוסיף אחרי הנקודה בפעיף (ב) "ובלבד שמש מסוייג לגבי סחורה מלונית לא יעלה, על אף האמור בכל צו של שר האוצר, על 5% מהמחיר הקמעוני".

ד"ר מנדלסון: זוהי הכוונה.

ג. פוזאיב:
אני מבקש את תיו"ר להסביר לנו איך יישאר הנוסח של הסעיף הזה. החברים שאלו מה חיה הפרוצדורה בכנסת, כי עליה להחליט בחקופה מסוימת, כפי שהיא מאשרת העלאות של מכס ובלו כעבור 2-3 חודשים, ואם היא לא מאשרת, זה מתבטל באופן אוטומטי, או האם קיימת פרוצדורה אחרת? לא כתוב שמישהו חייב להביא זאת לכנסת, ולכן הנוסח נשאר מקורפל מאד.

י. פוררר:
לדעתי, המצב אינו מקורפל, אלא שאינו סתאים למידורי הכנסת. אם נניח שיש לי הצעה לתקן או לועדת הכספים, לא אוכל לעשות זאת, כי הועדה לי אפשרות לפקול בכיוון זה. ואם יעברו חדשים כבר אי אפשר לשנות.

ג. פוזאיב:
אני חושב שדבר זה מגביל את סמכויות הכנסת, כי בדרך כלל יכולה הכנסת לשנות או לבטל כל חוק, ומה מגבילים אותנו בחדשים.

תיו"ר י. גורי: לא, גם את החוק הזה יכולה הכנסת לשנות.

ג. פוזאיב: אם כך, אינני מבין למה נחרץ כל זה. מוטב לא לכתוב שום דבר.

א. ציזלינג: בפעיף 3(ג) נדמה לי שהסדר צריך להיות כזה: "שהוא טעון אישור הכנסת הוך חדשים".

תיו"ר י. גורי: אני אקרא את ההצעות לפעיף 3. (קורא את ההצעות).

ד"ר מנדלסון:
אתחיל בדבר העיקרי, בשאלת העברה כל צו לאישור הכנסת הוך חדשים, כפי הנוהג המקובל, וזכותה של הכנסת לערער הוך חדשים. קודם כל אני חייב לציין שלא במכס וודאי לא במס פחזור, לא מצאתי בכל העולם חוק הנותן את הביצוע לפי המצרכים, למזבונותה של הכנסת. ישנו סייג מסוים וישנן רשימות שליליות, אבל את"כ הסמכה היא בידי המשרד המבצע את החוק. אולם את"כ קיימת ועדה מסוימת, במקרה שלנו אני חושב שעליה להיות מורכבת מיו"ר נייטרלי, מנציג המסחר הפרטי ומנציג המסחר הקואופרטיבי והם סתלימים. יש להם סמכויות מיוחדות להחליט אפילו שמפסיקים את הגביית. אם תקרה איזו שגיאה, הם וחלילה, ודאי נתקן את הדבר במהירות האפשרית, על סמך איזה שהוא ערעור בוועדה הכספיים.

אני רוצה להציע דבר חד-פעמי, שהדירוג החדש, החד-פעמי, אחרי הריפורמה של כל המס, יעבור לאישור הכנסת.

תיו"ר י. גורי: (קורא את ההצעות החיקונים של סר ציזלינג).

ר.ש.

אני מצביע את הנוסח שהוצע ע"י הממשלה בסעיף

3(א).

ה צ ב ה

בעד הצעה - 5
נגד - 5

נחזור להצבעה זו אח"כ.

חיו"ר י. גורי:

י. פורד:

בישיבה האחרונה שאלתי כמה שאלות, וחשבתי לחומי שאקבל חסובות לפני ההצבעה. לא קבלתי חסובות, ואני מצטער על כך, כי זה מפריע לי בהצבעה.

ד"ר מנדלסון:

קראתי בפרוטוקול של הישיבה הקודמת שישנם בוועדה הכספית חברים אשר הסבימו באופן עקרוני למגמת של המס החדש, אך יש להם היסוסים בנוגע לביצוע, לאור המצב הקיים והתיקרות של 50% ביוקר החיים, החולשה בשוק והחוצאות של המס על יוקר החיים והאינדקס. עלי להודות כי גם לנו ישנם ספיקות, אם אנו יכולים ללכת בכל הדרכים כפי שחשבנו בינואר, ואנו עושים עכשיו ניתוח קפדני בכל מקורות מס המותרות. אני חושב שבחילה השבוע הבא אוכל למסור לוועדה הכספית את כל הסעיפים העיקריים של ההכנסה של מס המותרות, וגם לחתמונה על מספרי התיקרות האחרונה; אני אוכל למסור גם איזה חשבון גלובלי, מה הם 5% שאנו רוצים להטיל על מצרכים וכיצד ישפיע הדבר על האינדקס. אם המסחר והתעשייה יהיו מוכנים להכיר במצב החדש, אנו מוכנים אפילו לוותר על סעיפים לא קטנים של ההכנסה, בתנאי שהם יהיו מוכנים גם להחשב פעם בצרכן ולהגן עליו. את כל הדברים האלה נביא לוועדה לשיקול דעת.

י. פורד:

קשה לי לנקוט עמדה בלי כל החומר הזה, ואם חיו"ר ירשה לי, הייתי רוצה לחזור שוב בכמה משפטים קצרים מהי כוונתי. אני מבין את השכניקה של החוק, אבל זה לא העיקר. אני בעד הבטחה של 22 מיליון ל"י למדינת, ואם אפשר אפילו יותר, ואינני צריך לנמק זאת. אבל מצד שני, אם מדובר היה על 5%, לדעתי אפשר להסתפק במקורות, מפני שבינתיים נוצר בסיס חדש לגמרי של כל המחירים. לכן, אם ברצוני להבטיח אותו הסכום עכשיו, אני יכול להסתפק בסכום של 35%. ברור למה אני אומר זאת. זהו ענין אחראי מאד, ואם הדבר לא יצא לפועל, יגרום לשיחוקם של כל החיים הכלכליים.

אני מבקש שנקבל את כל החומר הדרוש, כדי להקל עלינו בהחלטות ובהצבעות. אינני מדבר על העניינים הטכניים, על אלה אפשר לעבור, אלא על העניינים החשובים ביותר.

מ. סנה:

אני מצביע ליו"ר להצביע מחדש את הצעת הממשלה בסעיף 3(א).

ה צ ב ה

בעד הצעת הממשלה - 7
נגד - 5

נחשבלה הצעת הממשלה בסעיף 3(א).
הסתייגות למר ציזלינג.

בעד הצעתו של מר ציזלינג בסעיף 3(א) - מיעוט
נגד - 7

ההצעה נדחתה
הסתייגות למר ציזלינג.

נדחתה הצעתו של מר גדר בסעיף 3(א).
הסתייגות למר אריאב.

נדחתה הצעתו של מר ציזלינג בסעיף 3(ב).
הסתייגות למר ציזלינג.

נדחתה הצעתו של מר רוקח בסעיף 3(ב)
הסתייגות למר רוקח

נדחתה הצעתו של מר ציזלינג בסעיף 3(ג)
הסתייגות למר ציזלינג

נדחתה הצעתו של מר אריאב בסעיף 3(ג)
הסתייגות למר אריאב

נדחתה הצעתו של מר ציזלינג בסעיף 3(ד)
הסתייגות למר ציזלינג

נתקבלו הצעות הממשלה בסעיפים: 3(ב); 3(ג); 3(ד).

אנו עוברים לסעיף 4. (קורא את הסעיף).

הי"ר י. גורין:

אני מבקש את החברים להעיר את הערותיהם בסעיף זה.

ה. אריאב:
אני אחיל סן הסוף. ישנם סעיפים הנוהגים למנהל סמכות לקבוע מחירים, ופה יכולה להיות איזו שרירו לב. את נוהגים למנהל סמכות כה גדולה לקבוע מחיר, אי אפשר להשאיר את הכל בידי המנהל, ושר האוצר רשאי לקבוע כללים בתקנות. אם היה כחוב "חייב לקבוע" או "יקבע", היה הדבר טוב, אבל כך האזרה אינו טובתם ויכולה להיות שרירות לב אינני רוצה להטיל על השר לקבוע מחירים, אבל פה כחוב שהוא רשאי לקבוע כללים, ואני אומר: אם מוטרים למנהל את הסמכות, אז השר חייב לקבוע תקנות, ורק לפי תקנות אלה יקבע.

אני חושב שנציגי הממשלה והקואליציה הבינו אותי. איש מאתנו אינו מעוניין שהאזרה ירגיש את עצמו במצב לא נוח ויחחיל לחשוד בפקידים שיקבעו על דעה עצמם.

אני הייתי רוצה גם להוסיף: "באישור ועדה הכמפיים". אז אוכל לומר לאזרה שיכול הוא לשבת בשקט; ישנה ועדה כמפיים, ישנה קואליציה נאמנה, ועדה הכמפיים חדון על הכללים, וכך יהיה כיסוי לכללים אלה. לכן אני דורש את השינוי.

בסעיף (ד) המלים "אם יש למנהל יסוד להאמין וכו'" אינן בסדר ויש לשנותן. מוכרחים לתת פירוש יותר ברור. אינני יכול להסכים לכך שישאירו יותר מדי חופש למנהל לקבוע את הדבר.

ד"ר מנדלסון:
בחוק זה ישנה כוונה לעמיד די רחוק. אני מסכים ששר האוצר לא רק יהיה רשאי אלא יקבע תקנות לקביעה מחיר קמעוני, כי אנו מקוים שנגיע למצב נורמלי, וברצוננו לעבור על בסיס חזק ולא על בסיס מקרי. זה מובן סאליו, ואני חושב שגם ענינו של המסחר הפרטי הוא, שיהיה מס פחות או יותר אחיד על כל מצדן. אם יופיע מישהו ויאמר כי אצלו המחיר הסיטוני הוא נמוך באחוז קטן מזה של הסוחרים האחרים, הרי נברך זאת, אבל אם זה הבדל יהיה ב-40-35%, הרי אין זה מחקבל על הדעת, ובמקרה הגרוע ביותר נוכל אנהנו לרכוש את המוצר.

אני מבקש לא לשנות את הנוסח של סעיף (ד). אשר לסעיף (ה), אני שוב חוזר שאנו נקבל במיפוק כל נוסח יותר חזק ש"יקבע" במקום "רשאי לקבוע".

ועוד דבר. בסעיף (ד) אולי כדאי לומר שזה יהיה את מחקפידיה של הועדה המיעצת, ששר האוצר ישמע גם את דעתה בקשר לגבייה, לקווים ולכללים של התקנות.

ד"ר גלאפ:
אני רוצה לענות על טענותיו של מר אריאב. יש לשים לב לכך ש הודעה דומה לזו שבסעיף (ד) נמצאה בפקודה המכס, אם אדם מצהיר ערך נמוך מדי של סחורה, ניהנת חבריה למנהל המכס והבלו לרכוש אפילו את כל הסחורה במחיר המוצע.

אני חושב שרצוי כאן לתקן את הנוסח המוצע ע"י

ולכתוב "תודיע אדם למנהל על המחיר בו הוא עומד למכור את הסחורה".

אם ישנו ערעור, אפשר ללכת לפוסק והוא יהלים. דבר זה כתוב בסעיף 5. ולכן לא קיימת כל סכנות שרירותיות.

אני רוצה שיהיה ברור לוועדה, שאם יהיה כתוב בסעיף (ה) "שר האוצר יקבע", פירוש הדבר שבלעדיתם אי אפשר להפעיל את החוק.

ג. סנזאציה:

השאלה היא מאד סבוכת, ואני חושב שיש הכרה לשים לב למצב המציאותי הקיים במדינה. עכשיו אין בכלל בסיס אובייקטיבי למחירים; לא ידוע מה זה ביוקר, מה זה בזול, מהו מחיר נמוך ומהו מחיר שאינו נמוך. דבר זה דורש זהירות גם מצד האדמיניסטרציה וגם מצד כלפי הקהל. אני רוחש כבוד רב לאדמיניסטרציה, אבל ודאי תסכימו אתי שצדיקים אינם דוקא בין שקידי האדמיניסטרציה, ישנם אנשים הגונים גם בין הסוחרים. אם כן, המושג של מחיר סימוני שהוא מחיר שניתן להשיג בעד אותה סחורה, זהו דבר שאינו קיים בכלל במדינה. אין מי שיכול לקבוע מה ניתן להשיג בסחורה ובאיזו צורה. ישנה סחורה בפיקוח וישנה סחורה חפשיה, והתנאים הם שונים.

אשר למלים "יש יסוד להאמין שהמחיר נמוך מיד", אני חושב שניתנת כאן זכות רתבה מדי למנהל. אם אדם מוסר הודעה כוזבת, הרי אפשר לנהוג כלפיו לפי הכתוב בסעיף 21(ב), וביה המשפט יקבע מה לעשות לו. אבל בהחלט יכולים לקרות מקרים שבעל בית חרושה רוצה למכור לקליינט שלו סחורה במחירים נמוכים שלא יתקבלו על דעתו של המנהל, אבל הוא לא רוצה למכור את הסחורה באותו מחיר למנהל, כי הוא רוצה לשמור על היחסים עם הקליינט, אולם אינו מעוניין לשמור על קשרים, קשרי מסחר, עם המנהל. אני חושב שעל האנשים היושבים בכנסת לראות את המציאות, לראות מה מתרחש ברחוב, ולא להיות כל כך רחוקים מן המציאות.

אני מתנגד לסעיף (ד) ומציע למחוק אותו.

ד. פורדר:

אין ספק שיש פה קשיים אובייקטיביים לביצוע, ואני רוצה לשאול מה היתה הפרקטיקה עד עכשיו. אחרי קביעת השערים השונים יכולים באמת להיות הבדלין ניכרים. אני חושב שאין זה יכול להיות פעיף מיוחד בחוק, אבל עלינו לדעת איך נעשה הביצוע.

ה. סנדלסון:

המציאות עד עכשיו היתה, שאנו גבינו גם מהמחיר הסימוני המקשי, כי לא יכלנו ללכת בקצב האינפלציה. ב. אף פעם לא יכלנו, לצערנו, לקבל את המחיר הבלתי רשמי. אנו נמצאנו במצב כל כך קשה, שאנשים הגונים בהחלט באו אלינו ואמרו, שהם מוכרים במחירים יותר גבוהים מהמחיר הרשמי ומוכנים לשלם את סם הסחורה לפי זה.

הסכנה שאנו ניגבה יותר מדי אינה גדולה. אנו ודאי נתמוך בההליך של הורדת המחירים.

אני מציע למחוק את המלים "אח המס בעין".

ו. גורני:

אז צריך למצוא לזה נוסח אחר.

ההגדרה "שניתן להשיג" יש פה טעם לפגם, ואני חושב שיש לשנותה, כי אחרת זה צורם במקצה את האוזן.

ז. גלאס:

אני חושב שההגדרה הזו היא בכל זאת לטובת משלם המס, כי היא מגבילה את שיקול הדעת של המנהל.

ח. סנזאציה:

אני מציע את הנוסח הבא: "היה למנהל יסוד להאמין שהמחיר נמוך מדי, רשאי המנהל, אחרי הודעה של 30 יום שנמסרה לבעל הסחורה, ולא הוגש עליה ערעור לפי סעיף 5(א), ליטול את המס בעין".

אני מקבל זאת, בתנאי שהוא לא יוכל לטכור את הסחורה תוך 30 יום.

ד"ר סנדלסון:

סר גפני:
ברצוני רק לענות לשאלה בנוגע להודעה כוזבת, שבמקרה כזה אנו מטפלים באופן שמטפלים במקרה פלילי. אולם הפיסקה הזו באה כשאינן יסוד, או כשאי אפשר להוכיח שההודעה כוזבת, אלא ישנו רק חשד שהמחירים שנמסרו ע"י הסוחר אינם נכונים.

אני מסכים לטחוק את ההגדרה של "שניתן להשיג".

ד"ר סנדלסון:

אני חושב שמלים אלה הן לטובתנו, ואם נטחוק אותן לא יהיה לנו על מה להסתמך.

סר גפני:

הי"ר י. גורדי:
אני מצביע את הסעיף, ואבקש את נציגי הממשלה שלאחר ההערות שנשמעו כאן, ינסו למצוא נוסח שאינו מחטיא את המטרה, ובכל זאת אין בו טעם לפגם.

לאחר הצבעה נתקבל סעיף 4(א).

לאחר הצבעה נתקבל סעיף 4(ב).

לאחר הצבעה נתקבל סעיף 4(ג).

הי"ר י. גורדי:
אנו עוברים לסעיף 4(ד). (קורא את הסעיף).
אני חושב שיש למצוא נוסח בו ייאמר, שבמקרים מסוימים אין הסנהל יכול ליטול את המס בעין, אלא בכסף.

לאחר הצבעה נתקבל סעיף 4(ד).

בסעיף 4(ה) הוצא שמהיה ועדה מייעצת.

הי"ר י. גורדי:

ד"ר סנדלסון:
אם משרד המשפטים מוכן לבדוק מחדש, שבמקום מוסד יהיה בית משפט עם הכרעה משפטית מיוחדת, אולי כדאי לדון שוב על העניין בנוסחו החדש.

הי"ר י. גורדי:
אתה אמרת קודם לכן, בקשר לסעיף 4, שאתה מוכן להוסיף ב-4(ה) סלים אחדות, שמהן יסתבר, כי יהיה צורך להימלך בדעת הועדה המייעצת בדברים מסוימים. השאלה היא, איזה ביטוי אתה נותן לכך, ואתה צריך לנסח זאת.

ד"ר סנדלסון:
אני מבקש כי תשאירו לנו את הנוסח של סעיף 4(ה) לישיבה הבאה.

אני חוזר להצבעה על סעיף 4(א).

הי"ר י. גורדי:

לאחר הצבעה נתקבל סעיף 4(א).

י. גורדי:
כאן ישנו תאריך של 30 יום, במקרה שלשהמחירים יעלו. אבל אני חושב שצריך לחשוב גם על מקרה שאחרי קביעת המחיר ירדו המחירים, ואפילו באופן ניכר. מה יהיה אז? מהי התרופה לכך, שהמחיר הסיטוני או הקטעוני, לפי חוק זה, לא ייעשה בדיעבד יותר מדי גבוה?

סר גפני:
אנו הצענו לזה תיקון: לאחר המלים, הדין בפיקוח על המחירים תבאנה המלים, ובמכרה המחורה באותו מחיר, יהיה אותו מחיר המחיר הסיטוני.

י. בדר:
אולם זה יכול להיות דוקא במקרים שאין מחיר סקסיפלי. אני מציע שתינתן זכות לדרוש קביעת מחיר מחדש, ואז יהיה תמיד מקום לתביעה או לערעור.

סר גפני:
סעיף 5 בותן את הזכות הזאת.

הינ"ר י. גורי:
את סעיף 5(א) עוד יהזירו לוועדה בנוסח מתוקן. אני מציע את שאר חלקי הסעיף.

לאחר הצבעה נתקבל סעיף 5(ב).

י. בדר:
אני מציע: הטוען כי המחיר, לפי סעיף 4, סקפה אותו בגלל המאורעות, או שנויי המחירים שחלו אחרי קביעת המחיר, ראוי לדרוש קביעת המחיר מחדש, או לערער לפי סעיף זה.

לאחר הצבעה נתקבל סעיף 5(ב).

הסתייגות לסר טוזאייב.

י. בדר:
אני מציע: "לא יתסנה כפוסק, אלא שופט שלום".

ד"ר גלאס:
אני חושב שזה סעמיס עבודה נוספת רבע על שופטי השלום, שהם עמוסי עבודה גם בלאו הכי. אפשר לכתוב, כי יתסנה כפוסק רק אדם שאפשר למנותו כשופט שלום.

הינ"ר י. גורי:
לפעמים ידרשו ענינים אלה פרוצדורה מהירה, ושופט השלום לא יוכל לעשות זאת, ויתכן גם שלא יהיה מוסחה בשטח זה, בעוד שטוב יותר לבחור באדם הגון, שיש לו ידיעה והכשרה מקצועית.

לאחר הצבעה נדחתה הצעתו של סר בדר.

ד"ר בדר שומם לעצמו זכות הסתייגות.

לאחר ה' על מילוי סעיף 5(ב), 5(ג), 5(ד), לל על ה'.

הינ"ר י. גורי:
אנו עוברים לסעיף 5; (קורא את הסעיף). בסעיף זה דנו בישיבה הקודמת, והחלטנו להוסיף את המלים, כפוף לתקנות" ובסקום, שר האוצר ראוי לכתוב, שר האוצר יקבע.

לאחר הצבעה נתקבלו הסעיפים 6(א), 6(ב). ללא הסתייגות.

הינ"ר י. גורי:
אנו עוברים לסעיף 7. (קורא את הסעיף). סן הדיונים הראשונים אתם ודאי זוכרים שזה סתייח גם לסחורה אשר מוסרים לבעל בית להכין סמנה סשהו.

ד"ר סנדלסון:
אני מבקש סד"ר גולדסן שיסביר את הכתוב בסעיף 7(א): "סחורה ששולם לגביה סס בעבר, לא יוסל על מכירתה סס שנית".

ד"ר גורלסון:

אני חושב שפה ישנה סחירה ברורה מאד בקשר לכמה סעיפים בהצעה החוק. לפעמים נרצה להטיל מס על מי בהנאים מסוימים, דוקא כשכבר הוטל מס, ובמקרה כזה יוטל מס שנית.

ישנה אפשרות לגבות מס עבור סחורה שכבר שולם עליה מס, אני מתכוון להחזרה סחורה מחו"ל. בהנאים מסוימים, כפי שהוגדר בחוק, אנו מציעים לגבות הפרשים. אם נשאי אה הסעיף כמו שהוא, יסתור הסעיף הוראות אחרות הנמצאות בהצעה החוק המונחת על שולחן הועדה.

ד"ר גלאס:

אני מציע: "סחורה ששולם לגביה מס בעבר, לא יוטל עוד מס על מכירתה".

ג. סוזאין:

ברצוני לדעת, אם משנים דירוג של מס מותרות על המלאי, האם יגבו אה החוספת או לא יגבו אותה?

ד"ר מנדלסון:

אנו ניגבה אה הפרשים.

ג. סוזאין:

האם במקרה שיורידו אה מס המותרות, יהול הדבר גם לגבי המלאי? אם לא, הדבר הוא בלתי הגיוני

ולגמרי לא צודק.

ד"ר מנדלסון:

דבר זה נהוג בכל הארצות, ואני חושב שגם אנו ננהג כך, אינני רואה בזה כל אי צדק.

היו"ר י. גורי:

אה החצבטה בסעיף זה נדחה לישיבה הבאה. נעבור כעה לדיון בהעלאת הערפי החשמל.

ג. דיון בהעלאת הערפי החשמל לסוגי הצריכה השונים.

היו"ר י. גורי:

כזכור לוועדה הכספים סיכמה הועדה שורה של דברים בקשר להעלאת הערפי החשמל לסוגי הצריכה השונים. אנו המצאנו אה מסקנות ועדה הכספים לשר המסחר והתעשייה ולשר האוצר. בין הדברים שסיכמה הועדה נאמר, שהועדה רואה אה הגדלה הפקדונות כהכבדה חסורה על הצרכנים, ומבקשה אה השר לשוב ולדון עם הברה החשמן בענין זה, ולהציע לה לחפש פתרונות אחרים לשאלת הוון החוזר.

לאחר שהועדה סיכמה אה מסקנותיה, נהפרסמה הודעה של הברה החשמל, ובה כלול גם סעיף הקובע אה הגדלה הפקדונות. בועדה הכספים נשאלה שאלה, ואנו פנינו במכתב לשר המסחר והתעשייה. אולם המכתב כבר הגיע אליו באימתו בחופשה, ואנו רק קבלנו הודעה שהחשבוה תבוא עם שובו של השר.

מיד עם שובו של השר החקשרתי אהו, ובקשתי ממנו להשתתף בישיבה ועדה הכספים ולהשיב לשאלות שהוצגנה בענין זה. הישיבה נקבעה לשבוע שעבר, אולם לא יכלנו לקיימה, ועל כן אבקש אה שר המסחר והתעשייה לענות עכשיו על השאלות.

על פי בקשה ועדה הכספים כהבתי במכתב שהועדה מביעה אה צערה על כך, ושאלתי על שום מה לא שמו לב למסקנותיה. אמנם הוספתי בישיבת הועדה, שאני מניה כי שר המסחר והתעשייה בא בדברים עם הברה החשמל, ויתכן שהציע לה לחזור בה בענין זה. הועדה היתה סבורה שהענין היה צריך לחזור אח"כ אליה.

אני מבקש אה השר לקחה בחשבון גם אה החוספת הזו שלי.

ה. אריאב:

בהזמנות זו ברצוני לבקש אה השר לענות על עוד כמה שאלות שנתקוררו בוועדה.

בענין זה נחקרו 5 בעיות: החקריים, הפקדונם, החיבורים, המינימום ועמיד החברה.

בענין החקריים נקבע מה שנקבע בענין עתיד החברה, הסכמו עם שר האוצר לחכות עד שיהיה באפשרותו להגיש לנו דו"ח. נשאר עוד שלושה דברים. הפקדונות, שכבר דובר עליהם רבות; החיבורים - ששר המסחר והתעשייה הודיע כי הוא בכלל לא ידע על כך, הוא לא דן ולא אישר, וידוע לנו שהחברה מחברה ומקבלת סכומים עצומים כחמורה.

ענין המינימום מדאיג אותנו ביותר. רצינו להבטיח לעצמנו את הזכות המינימלית, שכאשר יקבעו את המינימום יובא הדבר לפני הועדה או ועדה המשנה.

היו"ר י. גוריי: בסעיף השלישי של המכתב כחוב, כי הועדה מבקשת מאת השר לקבל ביאורים מאת החברה על החסר שנעשה על ידה להחזרה מוני החשמל וחמורה עבורם, ולהביא ביאורים אלה לידיעת הועדה.

שר המסחר והתעשייה ד. יוסף: אני חושב שמחובתי להבהיר את המצב הקיים. אינני יכול להסכים שהמצב הוא כזה, שועדה הכנסת היא ממונה על עניני החשמל בארץ, ושאינני יכול לפעול בלי ועדה הכנסת. אין זה כך.

אינני יכול לקבל את המצב במכתבכם, שאני לא שמתי לב, ולא דנתי ולא הבאתי בחשבון את מסקנותיכם, אין זה נכון. שמעתי את הדברים, שקלתי והבאתי בחשבון את דבריכם ואני אסביר לכם, מדוע אחרי כל זה בכל זאת עשייה מה שעשייה.

אין זה מפני שהחלטתי כי אינני צריך לשים לב למה שחברי הועדה חושבים, או מפני שלא רציתי להביא את דבריכם בחשבון. אני חסיד אביא בחשבון את דעתה של כל ועדה כנסת ואשקול אותה היטב, כי אני חושב שיש לשים לב לדבר זה. חובתי להתחייב בכבוד לדעתה של כל ועדה כנסת, אבל לא בכך פעם אני יכול לפעול לפי מה שהועדה סבורה, גם אין חובה כזו חלה עלי. האחרייה נשארה על הממשלה.

אני ברצון אתן את החסברים, מדוע פעלתי כפי שפעלתי, אבל אני חוזר שוב כי לא היה זה מחוך אי רצון להביא בחשבון את דעתכם בענין זה.

עלי לציין כי אנו צריכים לעשות מה שאנו חושבים לנכון, ואח"כ לחת את הדין בפני הכנסת. כשאפשר לדחות ענין מסוים - דוחים אותו, אבל דבר זה נדחה כבר זמן רב, ואנו נמצאנו תחת לחץ עצום, והיה עלינו לחלטים מה שהחלטנו.

מישהו מחברי הועדה עורר את השאלה של הסדר החזרה המוניים והחזרה החמורה עבורם. אנו בדקנו את הדבר הזה עם החברה, והיא טוענת שהיא מחזירה את הפקדונות במקרים אלה. אמנם נודע לי שבאמת היו איחורים בתשלום החמורה, אבל כעת ודאי יחזירו הכל. בקשר עם העלאת הפקדונות, הם מחוייבים להביא בחשבון את הפקדון הקודם כחלק מהפקדון הכולל. הזחרנו אותם, והם לא התווכחו איתנו בסעיף זה, כי כאשר הם לוקחים מונה בחזרה הם חייבים להחזיר את הפקדון. אם הם לא יינהגו כך, הרי ננקוט מיד בצעדים הדרושים.

אשר להמלצת הוועדה בקשר לתקנת מנגנון מצומצם קבוע, שיבדוק ויבקר את בעיות החשמל והפקתו בארץ. עלי לציין כי קיימת במשרד חוליה קטנה, למעשה מהנדס אחד, לענין זה. זה אינו מספיק, ואני מספל בענין חיוק החוליה הזאת. בזמן הקרוב, כאשר יהיה הכרח להרחיב את רשת החשמל, אין לי כל בטחון שהחברה תוכל לעשות זאת בנחמה היא, ואני חושב שהממשלה תיצטרף להכנס לעובי הקורה, ולשאת בחלק מן העול הזה של אספקת חשמל לארץ ולמדינה. אם כך הוא הדבר, עלינו לדעת היטב את הענין. לכן בקשתי ממך קומן להגיש לי דין וחשבון, ואחרי כן אתחיל לחפש אדם ממדרגה ראשונה, שאפשר יהיה באמת לסמוך עליו כאחראי לחוליה זו. כעת אני חלוי בקורח האדיבה של מר וילנצ'וק, הראוי מכל הבחינות להפקיד זה. אילו היה מספיק, הייתי מקבל אותו בידיים פתוחות. אבל הוא עובד במקום אחר, ועוזר לנו כעת בעצות. אני מקבל את דעת הוועדה, והתחלתי לפעול בנידון זה.

אשר לענין החיבורים, כתבתי לתוך-לארץ כדי לקבל ידיעות על המצב השורר שם, ובמה זה מתבטא בכספו של הצרכן. כאשר יהיה מה להודיע רחוקי זה אשמח לשמוע זאת.

רש/יכ

עלי לציין כי מחיר החיבורים מורכב בעיקר ממחיר הקו והחומרים, דבר זה בעצמו מחייב העלאה גדולה. אנו עוסקים בעניין זה, אבל בכדי שנוכל לבדוק היטב, מצאחי לנו, בכדי לעמוד על קרקע איתן, לקבל ידיעות מחוץ-לארץ על כמה שאלות טכניות, בכדי שנוכל לדעת באמת כמה מדרישותיה של חברה החשמל הן מוצדקות וכמה אינן מוצדקות.

אשר לפקדונות, אני חייב להסב את חשומה לב הוועדה לכב דברים. קודם כל, כל אדם המקבל חשמל חייב לחתום לפני כן על סעיף מספר 3 האומר: "החברה תהא רשאית, הן לפני החלטה שתספק ותן בכל זמן אחר, לדרוש מהצרכן להפקיד בידיה פקדון אשר תאגיא יכסה את הסכום המשוער של הפסקת החשמל בשני חדשים, ואה ערכם של המונים, החיבורים האתאגיאם והמכשירים שיסופקו על-ידי החברה".

החברה טוענת שיש לה יסוד חוקי לדרוש פיקדון כזה, ולמעשה קבענו להם בדרך כלל פחות מחדשיים, עד כדי חורש. הם אומרים שיש להם יסוד חוקי, כי כל קונה חשמל חתם על סעיף זה. אני לא הסכמתי לקבל את טענתם זו כיסוד חוקי, ודרשתי לדעת על יסוד מה הם דרשו מהאיש לחתום על סעיף זה. אמרתי להם שברצוני לבדוק מחדש אם הם רשאים לדרוש מכל אדם לחתום, אז הביאו לי חליפה מכתבים שהיתה להם עם הממשלה המנדטורית עוד בשנה 1927. יש לנו העתק סכתב שהם קבלו מהמוכיר הראשי בעניין זה. הם הכניסו תיקונים לחוזה, וטוענים שזה בסדר גמור. אמרתי להם שהם יהיו בסדר ע רק על סמך הקנות שאני מאשר, כלומר, שהממשלה מאשרת.

היות ויש לנו כאן תיאחזות פורמאלית כלשהי, אני עומד על כך שאנו נסיים אתם את עניין החקנות, כולל מה שהם כותבים בחוזה, הם הסכימו לכך.

שאלה זו היא עדיין שאלה פתוחה, אם כי אין מה לומר של חברה החשמל אין כל בסיס להיסתמך עליו. יש להם בסיס בעל ערך. זאת אני אומר לוועדה-הכספיים, אבל אני אמרתי להם שזכותה של הממשלה לעמוד על דעתה בעניין זה, על אף הבסיס שיש להם.

הם הביאו לי הוכחות על הסצב בארצות אחרות, ואני מוכן לתת לכם העתקים על סדר קבלה פקדונות מצרכנים מארצות אחרות. אם תראו זאת, תמצאו שבכמה וכמה מקומות רגילים לקחת עוד כדי חדשיים כמה שהצרכן משתמש, ושיטה זו של קבלת פקדון מקובל בכלל בעולם, עד כדי חדשיים.

אחם שואלים אותי למה לא הייתי חמים דעים עם דעתכם. והתשובה היא, מטעם פשוט מאד - הארץ אינה יכולה להקיים בלי חשמל, החקלאות ותחעשייה אינם יכולים להקיים, לא יתיה מאור בבתיים, ואי-אפשר להביא לסגירת מפעל החשמל בארץ, בשום פנים אי-אפשר לעלות זאת על הדעת.

אנו שינינו את שער הלידה, והכרחי למצוא כמיליון וחצי ל"י. זאת אמרו לי נציגי חברה החשמל. אמרתי להם ללכת לבנקים ולחפש למכור מניות, להוציא אגרות, אולם הם אמרו שהציבור לא יקנה. אמרתי להם: קשו מה שברצונכם. הם הלכו לבנקים וקבלו הלוואה, וכעת ייצטרכו לשלם אותה. חברה החשמל דרשה מאתנו כסף, אולם לממשלה אין הסכום הזה, כי אולי תהיה מוכרחה להשקיע אותו בדברים חשובים אחרים, אולי תרצה להשקיע אותו בהרחבת השרות, והגברת הכוח החשמלי בארץ, ולא במימון החברה הקיימת. אין לנו בזה עניין מיוחד, ומניות בסכום של מיליון וחצי ל"י לא יתנו לנו מאומה.

לכן אפשרנו להם דבר שיתן להם לפי הערכתי כ-900 אלף ל"י. הם צריכים לגייס עוד בעצמם עוד חצי מיליון ל"י, ומחובתנו למנוע את סגירת החברה. אינני אומר זאת מפני שאני דואג לחברה, אלא מפני שאני דואג לארץ. יבוא היום שבו ייצטרכו לשלם לבנק, ולא יהיה להם. אי-אפשר להרשות לחברה זו להיסגר, אי-אפשר להרשות א מצב, בו לא יהיה חשמל בארץ.

כל עוד יכולה היחה החברה להסתדר בלי כמפי הפקדונות, לא עמדה על כך. אבל כעת היא נמצאה במצוקה, וזה בגבולות המקבול בארצות אחרות, ולכן חשבתי שאין לנו ברירה. לכן עשינו מה שעשינו, ואני חושב שלא תתנגדו לזאת לאחר ששמעתם את הנימוקים.

אנו רוצה שתדעו כי במקרה זה לא החלטתי על דעת עצמי.

גם לאחר המעשה, אני חושב שעשייתי מעשה נכון. גם לולא הסיבות המיוחדות, נדמה לי שאילו החברה הייתה באה ועומדת על זה בכל חוקף, לא יכולתי להגיד להם שאין להם כל רשות לקבל פקדון עד כדי חדש מן החשלוס. לדעתי, אין זה סכום מופרז.

אשר לתוספת על המחיר המינימלי, הרי כאן המניעה העיקרית שלנו לכך הייתה, שאיננו הכרח למצוא דרך לחסוך בחשמל; א) סתוך רצון לחסוך בדלק, אבל עוד יותר מזה - ב) סתוך פחד שאנו מחקרבים לזמן, בו המכונות של חברה החשמל לא תוכלנה לספק את המינימום הדרוש לארץ, וזה יהיה באמת אסון. אם לא נוכל לתת לחקלאות את ההשקאה הדרושה לה בשלימות, אם לא נוכל לתת לתעשייה את הכוח הדרוש לה בשלימות, הרי תהיה זו למדינת מכה קשה מאד, ואנו עומדים בפני סכנה כזו.

אנו משחדלים למצוא מטבע חוץ, הון וכד'. נציגי חברת החשמל היו כעת בארה"ב, גם הממשלה מטפלת בעניין, אבל עד שנכני את המכונות החדשות, אפשר להכות לפעמים שנתיים או שנתיים וחצי עד שמקבל את המכונות אחרי ההזמנה.

לכן חשבנו שתכרה הוא בשבילנו להפסיק את הבזבוז בחשמל, ואין ספק שישנו בזבוז. שאלנו את עצמנו איך אפשר למנוע בזבוז החשמל. הקמנו ועדה מיוחדת להפש דרכים לחסכון בתעשיות, אבל שם ישנן בעיות אחרות, אבל את הבזבוז בבית החלטנו למנוע כבר עכשיו. אחרי חישובים רבים מצאנו קלוקולציה תקובעת איזה מינימום צריך בבית קטן, ואחרי זה אמרנו, כפה ששחמשו בחשמל - ישלמו 50% יותר. עשינו חישובים מסוימים, ואני אבקש ממך ציטרון למסור לכם אותם, כי הוא בקי בזה יותר ממני.

כמובן שתהיה גם תוספת מסוימת לרווחים של חברה החשמל מהעלאת זר. אני הודעתי לחברה כי אינני רואה את התוספת הזו כשייכת לה באופן אוטומטי. אלא אנו מתחייבים להעלות את המחיר רק ב-45% לעומת 100% שהחברה דרשה, ולעומת 85% שהציע לי מר וילנצ'וק. אמרתי להם כי חלק מהכסף הזה אני מוכן לתת להם רק מפני שהוא מגיע להם כהעלאת מחיר, ולא מפני שהכסף שייך להם. סכום זה ייכנס לחשבון מיוחד, ואם חתמו סבורים שגרמתי לכם עוול, ויתברר שכן הוא הדבר, ישנו מקור לכסף, מבלי להעלות שוב את המחירים על חשבון הציבור.

אני אבקש ממך ציטרון למסור בכמה משפטים את המינימום השונה, שאנו ראינו כנכון.

מר ציטרון:

ההעלאת היסודית של החעריף היא מ-16 ל-23 פרומות לקילובט שעה. המחיר הזה הוא בתוקף

עד למינימום כדלקמן:

דירה בעד חדר אחד או שנים - 40 קו"ש לחודש; שלושה חדרים - 50, 4 חדרים ויותר 60. הממוצע לדירה הוא בערך 30 קו"ש לחדר, והוא גדל לפי הערכת חברה החשמל בין 10-12 קו"ש לחדר.

ההפרש בהכנסה יהיה 75% - היא תגדל ב-550 אלף ל"י לחדשיים.

הינ'ר י. גורני:

כדי למנוע טעות, המיד כשמחעוררת שאלה בנוגע לסמכויות הוועדה, אני ממחל מיד בחקנון, ואינני רואה גם עכשיו שישנה לאיזו ועדה כנסת הסמכות לעכב כל פעולה שהיא, וכן גם לוועדה-הכספים שיש לה סמכויות נוספות על אלה של ועדה אחרת. המסקנות שלנו וכל מה שכתבנו, אין בהם אף מלה אשר עשויה להתפרש כאילו אנו מעכבים משאו.

אשר למכתבים ששלחתי לשר-האוצר, הרי במכתב הראשון כתבתי, כי ועדה הכספים מביעה את צערה על כך שהמלצותיה בעניינים זה לא נחקבלו, ומבקשה את כבוד השר להביא לידיעה את הנימוקים שבגללם נדחתה המלצתה הנ"ל.

במכתב השני הזרנו על כך במליט אחרת, משום שלאחר אי-קבלת חשובה, שוב נשאלה השאלה בוועדה-הכספים, והמילו עלי לשלוח מכתב שני. בינתיים הגיעה החשובה שחשר בתופשה והחשובה תבוא כשהוא יהזור.

לא הרגנו ממסגרת הסמכויות שלנו, ואני רוצה

בינתיים התעוררה השאלה מעל במת הכנסה, והכנסת הטילה על ועדה הכספית לשוב ולדון בעניין זה ולהניח מסקנותיה על שולחן הכנסת. שר האוצר, אשר השיב בשם הממשלה, לא הביע כל התנגדות לכך.

עכשיו נשאלת השאלה, והייתי רוצה לשמוע את דעה שר האוצר המסחר והתעשייה, מהי הפרוצדורה שהוא גורס לגבי דיון זה. לי נראה, אולם אני מביע רק את דעתי, כי כל עוד המומחה קסמן לא הגיש את מסקנותיו, אפשרות שועדת הכספים תוכל לחדש משהו, בלומר להוסיף על הדיון שהיה פה, א סבור שיש צורך להמתיין למסקנותיו של המומחה. מכל מקום, עד שהוגשנה מסקנו אלו, אינני רואה אפשרות להגיע לכלל מסקנות ולהניח אותן על שולחן הכנסת. עכשיו זה מחייב אותנו הרבה יותר, כי אם העלינו את הבעיה מחדש, אנו חייבים כבר לכלכל היטב את השיקולים שלנו, על מנת להביא מסקנות שקולות.

שר המסחר והתעשייה ד. יוסף: זהו ענינה של הועדה, ולא הייתי רוצה להשפיע על החלטתה בעניין. אני מביין יפה שיהיה הרבה יותר נוח להניח את מסקנותיכם על שולחן הכנסת לאחר שהדען את התמונה כולה אבל מצד שני, נכתב עכשיו הרבה בעיונות על הפקדונות וכד', וגם מדובר על כך הרבה, ואינני חושב שמוטב כי בציבור יישאר הרושם שגוזלים אותו, בעד שאין כל הצדקה לכך. לכן, אני חושב שהיה מן החבונה שהועדה תגיד, כי למדה את העניין, וכי לאור כל מה ששמעתי ולאור הפרקטיקה בארצות אחרות וכו', לא נראית התעלאת כמופריזת.

היו"ר י. בור: הכנסת החליטה להחזיר לוועדה את שאלת התעריפים לסוגיה השונים. אני חושב שבעניין הפקדונות מן הראוי היה להס את המסקנה. באשר לדברים האחרים, מוטב היה אולי להמתיין לדו"ח של המומחה.

ח. אריאב: הועדה אינה מסונה על החשמל, כך אמר שר המסחר והתעשייה ואח"כ הוא אמנם חיקן את עצמו יפה מאד. אנו יודעים את סמכויותינו ואיננו רוצים לחרוג מתחומיהן, אבל פה נוצר מצב מוזר מאד: מצד אחד בא אלינו בזמנו שר האוצר וביקש לתוות דעה על התעריפים. הועדה עסקה בזה, בחרה ועדה משנה מיוחדת, ואח"כ כאשר הוצאנו מסקנות, אומר לנו השר: אני יכול לעשות מה שאני רוצה. מותר לו גם לעשות מה שהוא מוצא לנכון, אבל אני אומר שצריכים להיות יחסים תקינים בין הועדה לבין השר, והגובה מעין זו מקלקלת את היחסים.

עכשיו הטילה הכנסת על הועדה לדון בשאלה ולהביא מסקנות. זה מחייב את הועדה, והיא אינה יכולה להשאר במצב בו היא נמצאת עכשיו. הציבור מתלונן על כך שגוזלים אותו, בציבור הייתה גם דעה שועדת הכספים רוגזת שלא התייעצו איתה, וזה גם כן גרם להתמרסרות רבה. זהו דבר חשוב מאד, ואינני חושב שועדת הכספים צריכה ללמוד על הדבר מן העתון. זה מקמיר אותנו במצב מאד לא נעים ומאד לא נוח.

אני חושב שגם עניין המונים אינו צודק, ויש צורך להסדר במהירות האפשרית.

אשר לחיבורים, אני מאד שמח שהשר שלח מכתבים לחו"ל כדי לקבל ידיעות נוספות, אבל כחבר ועדת הכספים, אני רוצה לדעת, בכדי שאוכל לענות לאזרח אשר ישאל אותי, אם בדקתם את עצם התעריף שקבע עכשיו חברה החשמל בשביל החיבורים, ואם זה מוצדק. הרי ההעלאת היא פי 4.

אשר לענין הפקדונות, הרי לא הייתה כאן אף פעם חרעומה על עצם קבלת הפקדונות, הייתה רק דעה שאולי צריך יהיה להפוך זאת למניות, או משהו דומה לכך. השאלה הייתה על ההגדלה, אם היא מוצדקת או לא. רצינו לדעת אם הממשלה בדקה את הדבר ואישרה אותו.

בנוגע למינימום אינני רוצה לקבוע כל עמדה, כי רק היום קבלנו את הפרטים, אבל אני גומר במה שהחלתי: אם כבר אושר הדבר, וכבר גובים את הכסף, מה הדבר מעניין עוד?

ולבסוף הערה ליו"ר. החלטת הכנסת מחייבת את הועדה. לו לא הייתה החלטת הכנסת, הרי במצב מסובך זה הייתי מציע לוועדה להסתלק מכל העניין הזה, אבל אם הכנסת הטילה עלינו לדון בו, עלינו לעשות זאת ולהסיק את מסקנותינו.

א. ציזלינג: עלי להעיר כי אנו מוסיפים להצטרף, והצטרף שהובע במכתב רק נחזק, אם המלה צטרף היא ביטוי למורה רוח בצורה עדינה ביותר, כי דבר זה עוד לא קרה לנו. היו מקרים שהשר לא קיבל עצה, אבל לא קרה לנו שנלמד על מסקנות השר, לאחר החיצותו עם הועדה, מן העתונות. אם השר ישב איתנו, שקל והחליט ולא קיבל את עצתנו, יכול היה הוא או שליחו להוסיף לבוא אלינו ולמסור לנו את הדברים.

ענין זה חזר פעמיים. בפעם הראשונה היה הדבר בענין הפקדונות, ועלי לומר שהיום עבר הדבר את הגבול. אני חייב לומר, עם כל ההסברים האדיבים של השר, אין זו מידה של יחסים נכונים עם ועדה הכספיים.

עלי לומר כי בכלל צריכה כבר הממשלה פעם ולתמיד לגסור את הענין הזה. עבר שמנה של הקונצסיה, היא מלאה תפקיד בעבר, אולם עכשיו אין לה מקום יותר. אנו מקריבים עתה קרבן, ואין לזה טעם.

ההסברים שניתנו לנו היום ע"י השר אינם יכולים לשכנע בשום פנים.

(א) ענין הפקדונות. זהו פקדון בעד מונה שכבר נמצא קודם לכן, המונה הזה לא התייקר, לא מדובר על מונה חדש, ואינני מבין למה ההעלאה הגדולה הזו. מסבירים לנו כל מיני הסברים, אבל אין בהם כל הגיון. מה ז"א שהחברה אינה יכולה להשיג את הכסף? עליה להחליט קודם כל שהכסף הזה דינו כדין מניה, ואז תפתר הבעיה.

(ב) השר מסביר כי מכיון שהוא לא הספיק לברר את ענין החיבורים הוא הסכים שבינתיים יקבלו בעד חיבורים פי 4. אנו למדנו עד עכשיו שדרישותיה של החברה היו פי כמה ממה שאנו אישרנו. החברה דרשה 100% היועץ - 80% ונתקבלו 45%.

שר המסחר והתעשייה ד. יוסף: אני גם ירוש אמרתי שלא הסכמתי לכך.

א. ציזלינג: אם כך, איך אחת מרשה לגבות? עליך לפרסם שלא יגבו, אין רשות לגבות דבר שלא אושר.

ושוב אני חוזר על הערתי כי השר נהג בוועדת הכספיים מנהג שלא היינו רגילים בו עד היום ביחסים עם הממשלה.

כמסקנה מכל הדברים האלה, אני מציע שהענין יובא מיד למליאת הכנסת, ואז יש למנוע את הגביות שלא אושרו.

שר המסחר והתעשייה ד. יוסף: אני חושב שאין זה הוגן כלפי להגיד, שיחסי

לוועדה אינו יחס הולם, וביסוס הדברים אינו ביסוס של אמת. לא היה המצב שאחם הייחם בתוך דיון אחי, ואני הייתי צריך לחזור לדון אחכם, ובמקום זה הודעתי מה שהודעתי. זה לא נכון. היתה כאן ישיבה של ועדה הכספיים, בה השתתפתי. שמעתי כל מה שנאמר, ועוד אז אמרתי: דעו, כי במקרים שלא אוכל לשבח ולחכות, אני חייב לפעול. מה שמדונו ביניכם - זו זכותכם, אבל אני איני יכול לחכות, וכאשר אצטרך להחליט - אחליט. לא נכון להגיד שהחלטתי בתוך הדיון אחכם.

הי"ר י. גורי: אין זאת אומרת שהועדה מסכימה לדברים שנאמרו היום ע"י חבר הועדה ציזלינג. אינני יכול לקבל את פירושו בנוגע ליחסו של שר המסחר והתעשייה.

שר המסחר והתעשייה ד. יוסף: היום הסברתי לכם בהרחבה מדוע פעלתי כפי שפעלתי, ואני חושב שרוב הועדה יסכים אתי כי פעלתי נכון. אני שולל בהחלט את הדעה כי התנהגתי כלפיכם שלא כהוגן. יודעים אתם היטב כי היינו צריכים לשבח בשבוע שעבר, ואז הייחם יודעים את הדברים לפני פרסומם, אולם לצערנו לא יכלנו לקיים את הישיבה, ולכן קרה הדבר. אולם כשאני אמרתי שאני מתנהג בכל הכבוד לוועדה, לא אמרתי מלים סתם מן השפה ולחוץ, אלא סתוך שחשבתי כך.

אשר לעצם הענין, הוא אינו כפי שמעמיד אותו מר ציזלינג. היתה רל משלחה 54 רעד הפקדונות והרווחים שמשלחה לרעלי המנוחה מניחה